

Skattalegir hvatar nýrrar ríkisstjórnar

Marta Guðrún Blöndal
Aðstoðarframkvæmdastjóri Viðskiptaráðs Íslands

Skattadagur 2018 – 16. janúar

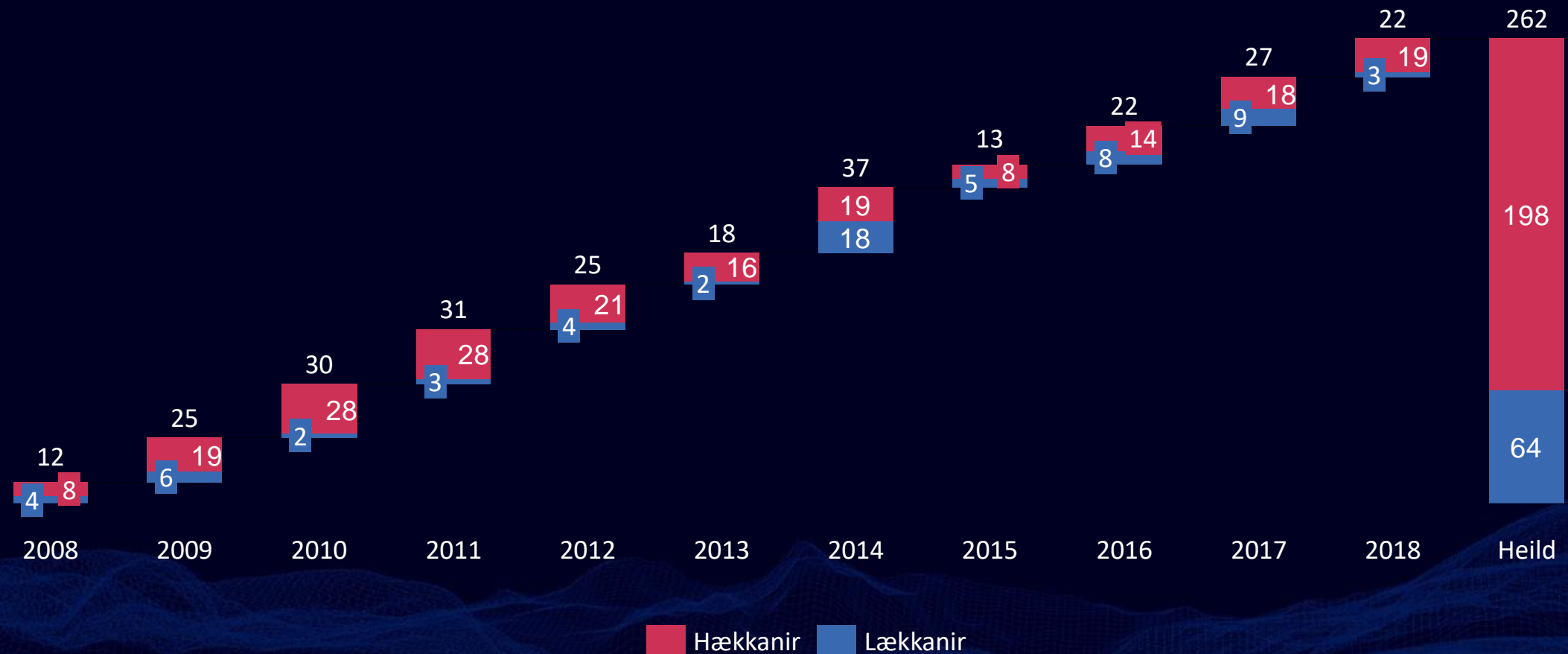
Efnisyfirlit

- **Staða íslensks skattkerfis**
- Áhrif skattbreytinga á hegðun
- Fyrirhugaðar skattbreytingar
- Tékklisti stjórnvalda

Frá árinu 2008 hafa verið gerðar 262 skattabreytingar

Breytingar á íslensku skattkerfi frá árinu 2008

Tækifæri eru til einföldunar á íslensku skattkerfi

Mismunandi þrep virðisaukaskatts og hlutfall útgjalda heimila eftir þrepi¹

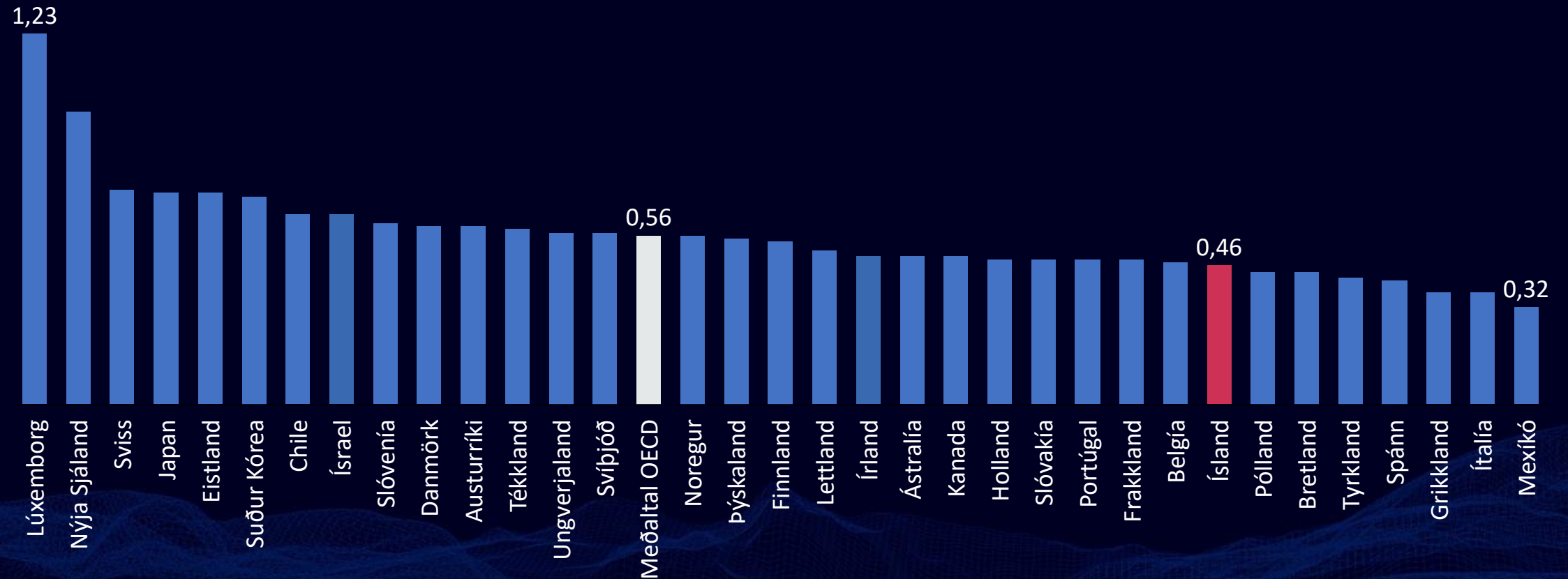
¹ Miðað er við nýjustu rannsókn Hagstofu Íslands á útgjöldum heimila (2010-2012) þrep virðisaukaskatts eru frá 2017. Útgjöld heimila eru því einungis til viðmiðunar.

Heimildir: Hagstofan, Ríkisskattstjóri, Viðskiptaráð Íslands

Íslenska virðisaukaskattskerfið er óskilvirk

Mat OECD á skilvirkni VSK kerfa¹

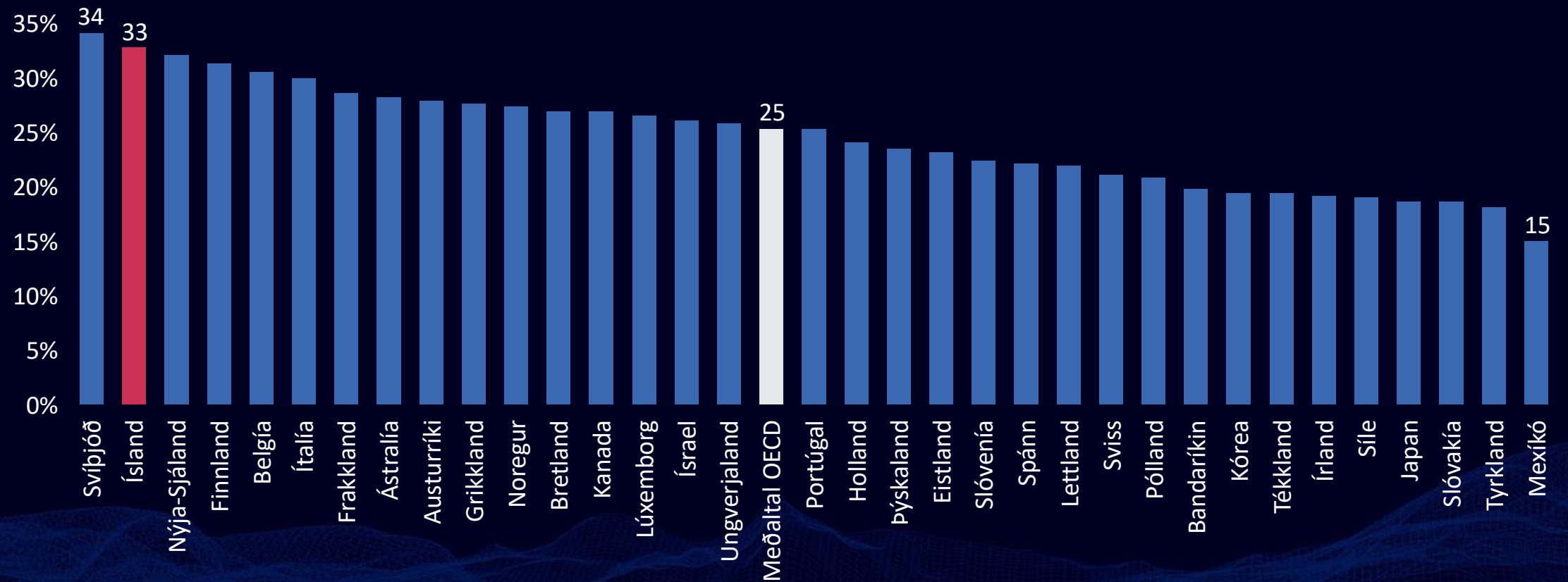
1 Því hærra gildi því meiri er skilvirkni kerfisins

Heimildir: OECD, Samtök atvinnulífsins

Ísland er háskattaland

Heildarskatttekjur sem hlutfall af VLF

1 Árið 2015 fyrir Ástralíu, Japan og Pólland

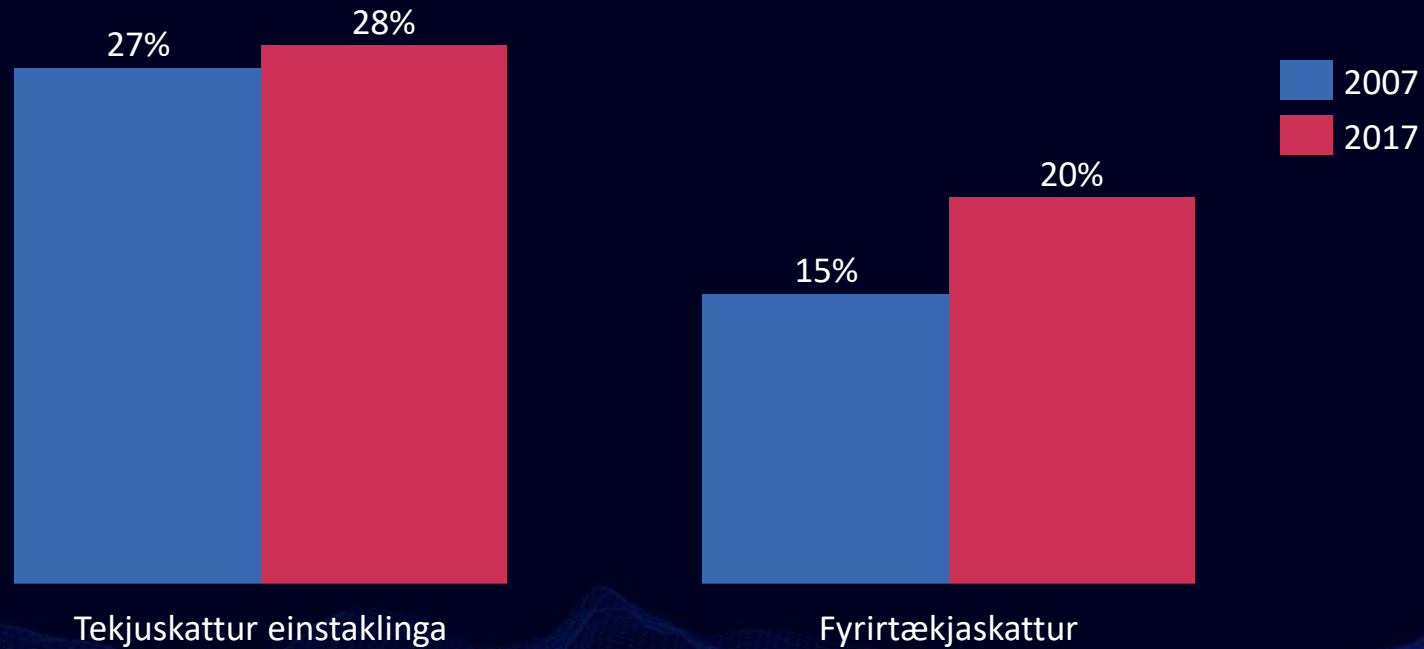
Ekki er hægt að leiðrétta fyrir almannatryggingum í Danmörku þar sem greiðsla trygginganna fer beint í gegnum skattkerfið

Heimildir: OECD, Samtök atvinnulífsins

Skattar einstaklinga og fyrirtækja hafa hækkað síðasta áratug

Skattur sem hlutfall af hagnaði fyrirtækja og tekjum einstaklinga

1 Miðað við miðgildi heildartekna á Íslandi árið 2016

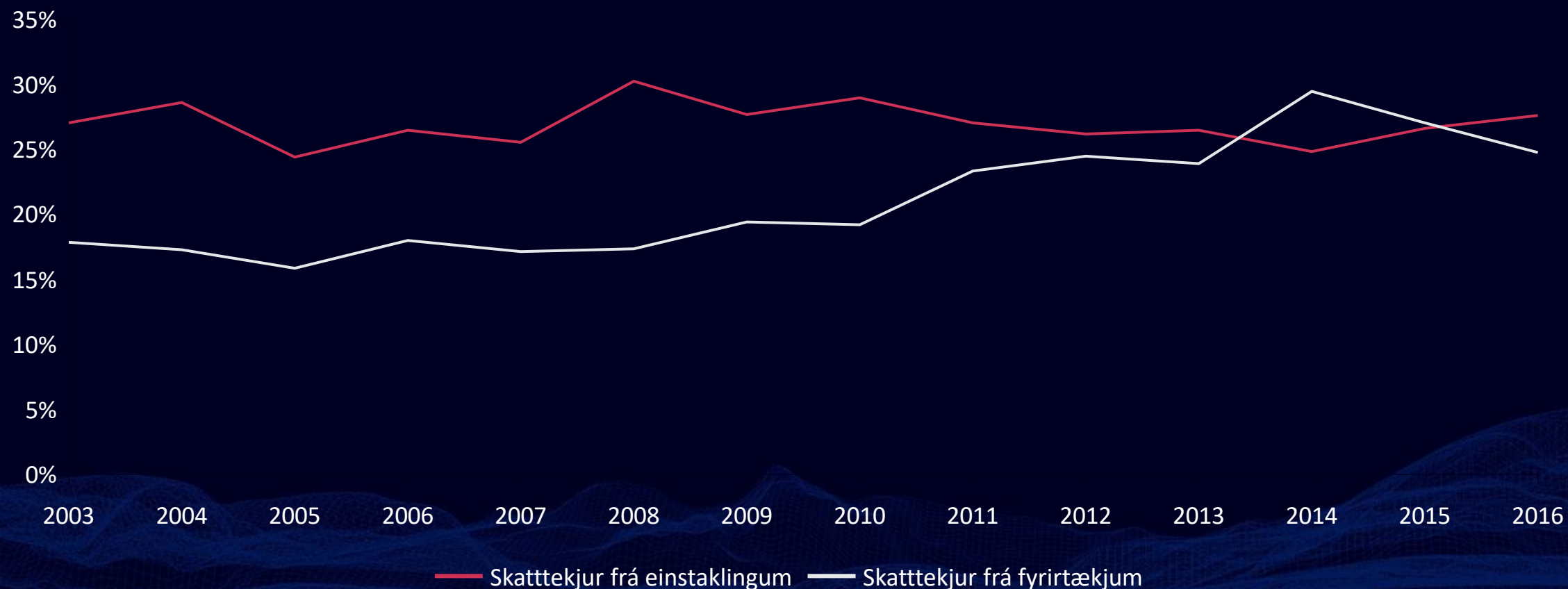
Heimildir: Ríkisskattstjóri, Hagstofa Íslands, Samtök atvinnulífsins, Viðskiptaráð Íslands

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Íslensk fyrirtæki bera sífelld þyngri byrðar

Hlutdeild skatttekna af heildartekjum ríkissjóðs¹

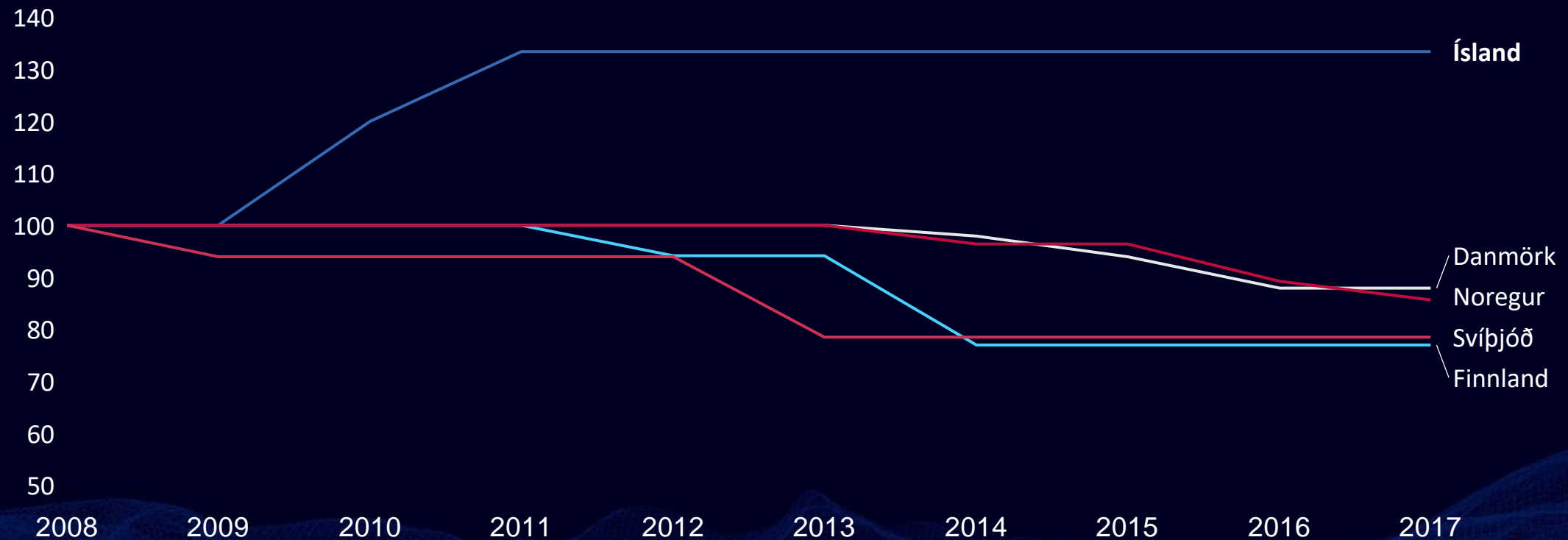
¹ Árin 2014 og 2015 eru áhrif þrotabúa bankanna inni
Heimildir: Fjármálaráðuneytið, Samtök atvinnulífsins, Viðskiptaráð Íslands

Á meðan aðrir lækka - hækkum við skatta á fyrirtæki

Hlutfallsbreyting skattprósentu

Vísitala, 2008 = 100

Tekjuskattsprósentur í löndunum eru: Ísland 20%, Danmörk 22%, Finnland 20%, Noregur 24%, Svíþjóð 22%

Heimild: OECD

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Efnisyfirlit

- Staða íslensks skattkerfis
- **Áhrif skattbreytinga á hegðun**
- Fyrirhugaðar skattbreytingar
- Tékklisti stjórnvalda

Í sumum tilfellum eru áhrif skattbreytinga augljós

Erfðafjárskattur var tvöfaldaður áramótin 2010/2011

Innlent | mbl | 6.1.2011 | 20:22 | Uppfært 20:49

528 tóku út fyrirframgreiddan arf

Á síðasta ári voru gerðar 528 erfðafjárskýrslur vegna fyrirframgreidds arfs hjá sýslumanninum í Reykjavík, þar af 321 í desember. Þetta er mun meira en í fyrra þegar 275 slíkar skýrslur voru gerðar. Ástæðan fyrir þessari aukningu er sú að um áramót hækkaði erfðafjárskattur úr 5% í 10%.

Alls voru 782 erfðafjárskýrslur gerðar hjá sýslumanninum í Reykjavík árið 2009. Þar af voru 507 vegna dánarbúa og 275 vegna fyrirframgreidds arfs. Í fyrra voru gerðar 1208 erfðafjárskýrslur hjá embættinu. 680 voru vegna dánarbúa og 528 vegna fyrirframgreidds arfs.

f t e p

Mbl.is, 6. janúar 2011

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Í sumum tilfellum eru áhrif skattbreytinga augljós

Vörugjöld voru afnumin áramótin 2014-2015

Stóraukin sala á raftækjum í janúar
Sölumet féllu í raftækjasölu í einstökum verslunum í janúar.
VB.is, 3. febrúar 2015

Smásöluverslun eykst mikið
Visir.is, 29. október 2016

Íslendingar kaupa húsgögn og heimilistæki sem aldrei fyrr
Visir.is, 16. apríl 2015

Endurnýja húsgögn og heimilistæki
Mbl.is, 16. apríl 2015

Í sumum tilfellum eru áhrif skattbreytinga augljós

Afsláttur á vörugjöldum nýrra bifreiða var afnuminn áramótin 2017-2018

Bílaleigur hamstra til að fá afslátt vörugjalda

Sveinn Arnarsson skrifar · 23. nóvember 2017 06:00

Líkar þetta 4

Íslendingar virðast ætla að slá met í innflutningi nýrra bifreiða þetta árið.

VÍSIR/EYÞÓR

Bílaleigufyrirtæki nýta nú síðustu daga ársins til að kaupa inn bíla. **Um áramót verða afnumdir afslættir fyrirtækjanna á vörugjöldum af nýjum bifreiðum.**

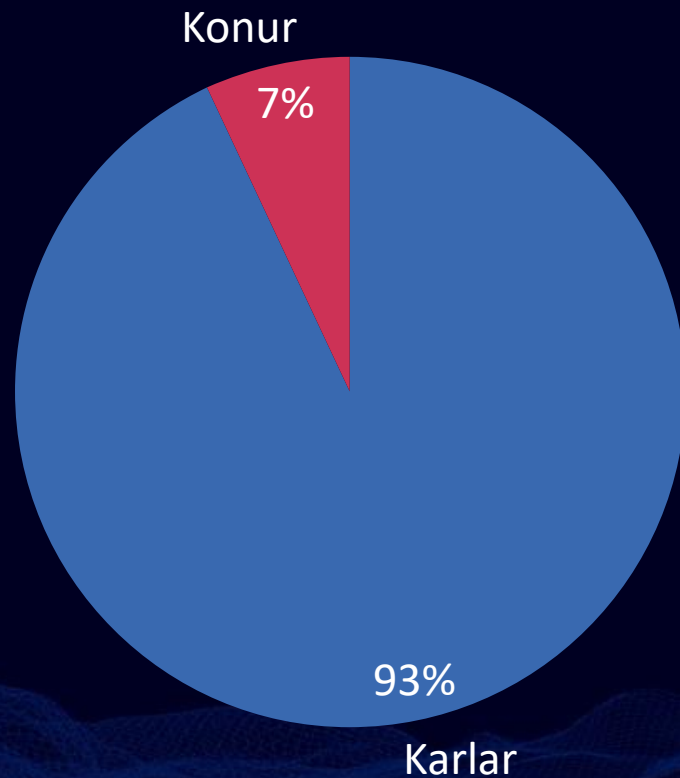
Visir.is, 23. nóvember 2017

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

...en stundum eru áhrif skattkerfisins duldari

93% þeirrar ívilnunar sem hlýst af samsköttun hækkar ráðstöfunartekjur karla

- Samsköttun hjóna dregur úr hvata maka með lægri laun til að fara út á vinnumarkaðinn
- Í meirihluta tilfella eru það konur

...en stundum eru áhrif skattkerfisins duldari

Hér á landi hafa fyrirtæki minni hvata til að styðja við menntun og rannsóknir en víða annars staðar

Fjármagnstekjuskattur styrktarsjóða

0%

0%

0%

0%

0%

0%

0%

22%

Lögaðilar geta einungis dregið

0,75%

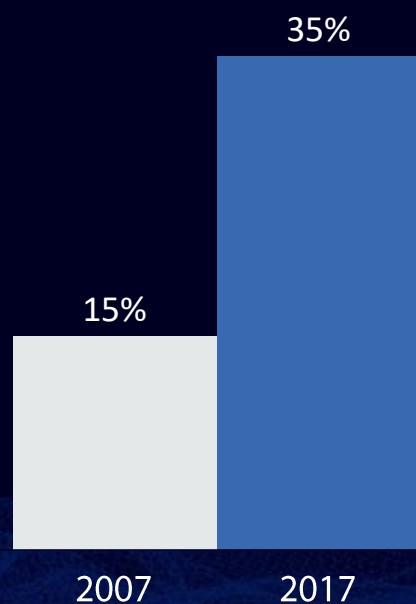
af framlögum til góðgerðarmála frá tekjum

Áhrif skattheimtu geta einnig orðið önnur en stjórnvöld áætla

Sértækur skattur á fjármálafyrirtæki hefur meðal annars stuðlað að hárrí hlutdeild lífeyrissjóða á húsnæðislánamarkaði

Skattheimta sem hlutfall af hagnaði viðskiptabanka

Húsnæðislán lífeyrissjóðanna hafa margfaldast milli ára
Visir.is, 30. september 2016

Lífeyrissjóðir auka umsvif sín á lánamarkaði
Visir.is, 28. apríl 2016

Lífeyrissjóðir hafa lánað tvöfalt meira en allt árið 2015...á fjórum mánuðum
Fréttaskýringar
Kjarninn, 17. júní 2017

Lífeyrissjóðirnir bjóða upp á lang hagstæðustu húsnæðislánin
Neytendamál
Kjarninn, 24. nóvember 2015

Útlán lífeyrissjóða til heimila hafa aukist hratt á síðustu árum

Útlán lífeyrissjóða til heimila
Milljarðar króna

Áhrif skattheimtu geta einnig orðið önnur en stjórnvöld áætla

Auðlegðarskattur var lagður á árin 2010-2014

Tekjulitlir eldri borgarar greiða auðlegðarskatt í stórum stíl

Visir.is, 29. mars 2012

Fátækragildra vegna auðlegðarskatts

Ruv.is, 11. september 2012

260 borga mest allt sitt í auðlegðarskatt

Visir.is, 7. mars 2013

Eldri borgarar geti lent í vandræðum vegna eignaskatts

Viðskiptablaðið, 27. maí 2013

Efnisyfirlit

- Staða íslensks skattkerfis
- Áhrif skattbreytinga á hegðun
- **Fyrirhugaðar skattbreytingar**
- Tékklisti stjórnvalda

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

5 Afnám þaks á R&P endurgreiðslur

7 Lækkun tekjuskatts

9 Breyting veiðigjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

4 Komugjöld

6 Lækkun tryggingagjalds

8 Sykurskattur

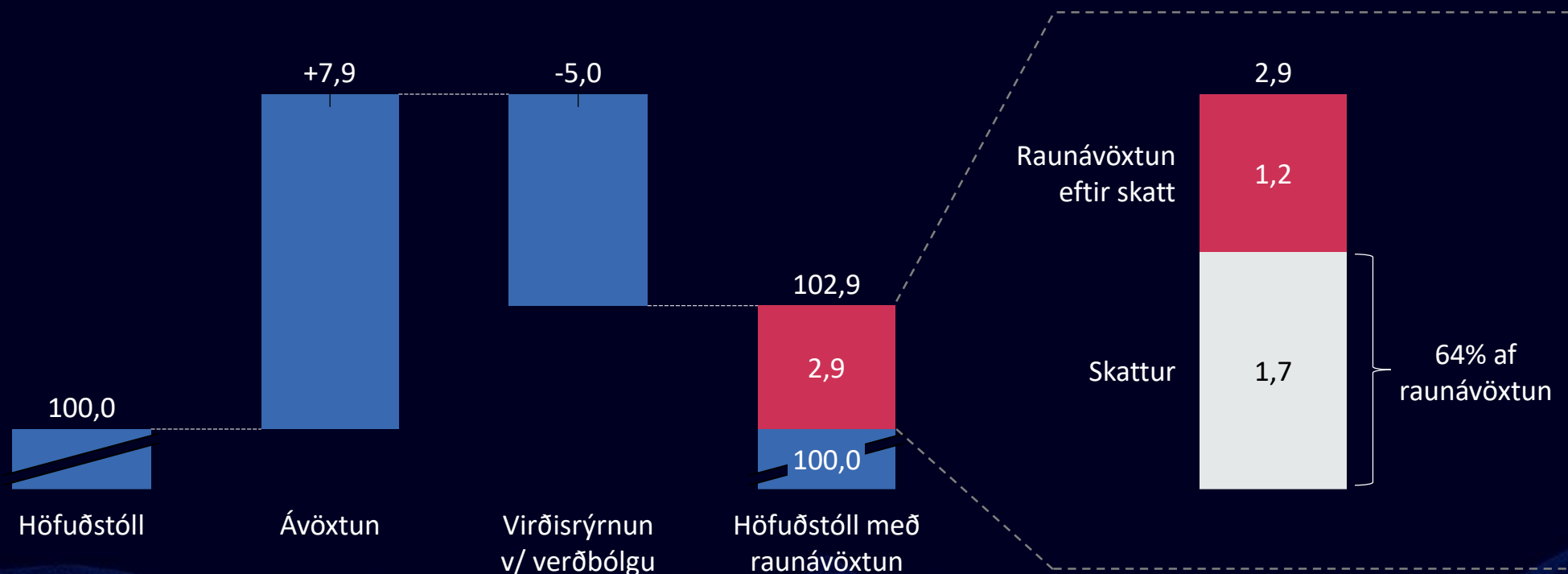
10 Aukin útgjöld

2

Skattar á fjármagnstekjur taka ekki tillit til verðbólgu og leggjast því þungt á sparnað

Eiginlegur fjármagnstekjuskattur fyrir áhættulausar fjárfestingar (%)¹

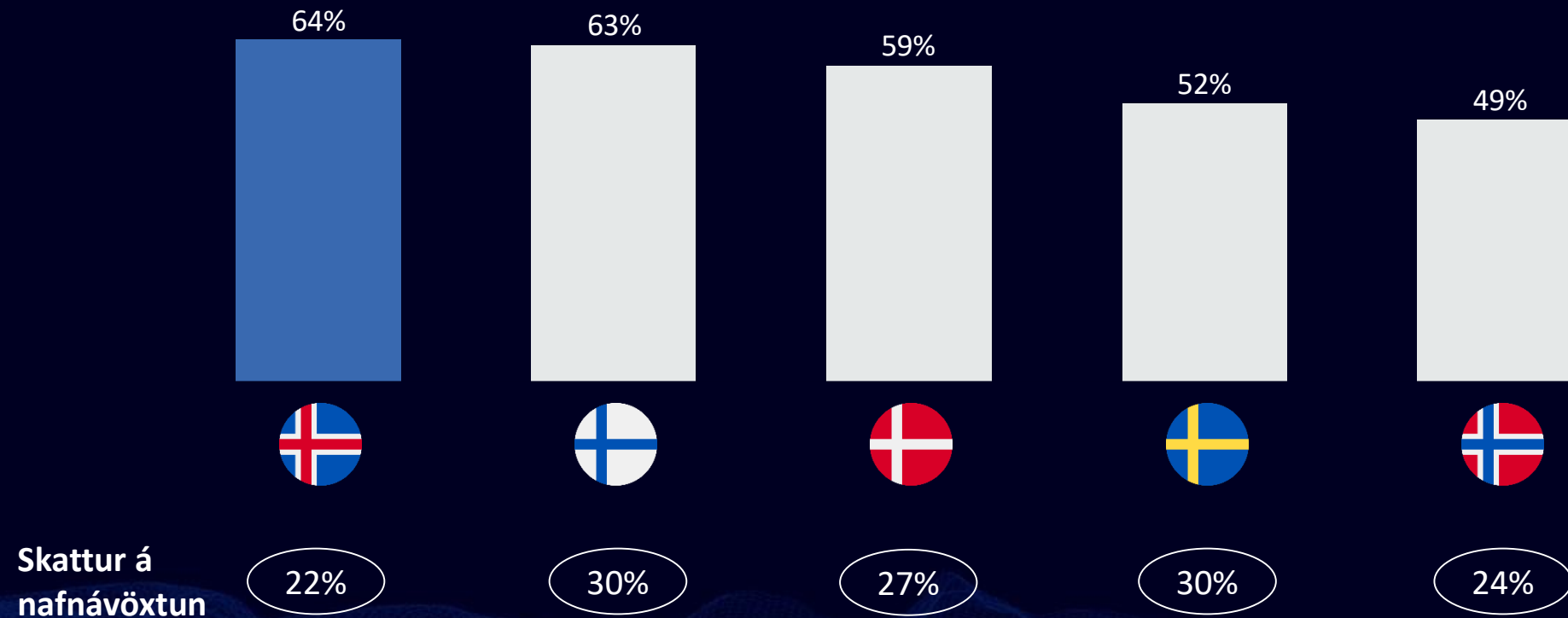
¹ Hlutfallsleg skattbyrði af raunávöxtun (nafnávöxtun leiðrétt fyrir verðlagsbreytingum)
 Gert er ráð fyrir að verðbólga sé jöfn meðalverðbólgu frá aldamótum í hverju ríki
 Gert er ráð fyrir að ávöxtun áhættulausrar fjárfestingar sé jöfn meðalvaxtastigi frá aldamótum í hverju ríki

2

Í dag er fjármagnstekjuskattur af raunávöxtun hæstur á Íslandi af Norðurlöndunum

Eiginlegur fjármagnstekjuskattur fyrir áhættulausar fjárfestingar (%)¹

Skattur á
nafnávöxtun

¹ Hlutfallsleg skattbyrði af raunávöxtun (nafnávöxtun leiðrétt fyrir verðlagsbreytingum)
Gert er ráð fyrir að verðbólga sé jöfn meðalverðbólgu frá aldamótum í hverju ríki
Gert er ráð fyrir að ávöxtun áhættulausrar fjárfestingar sé jöfn meðalvaxtastigi frá aldamótum í hverju ríki

Heimild: Hagstofur norðurlandanna, OECD, Viðskiptaráð Íslands

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

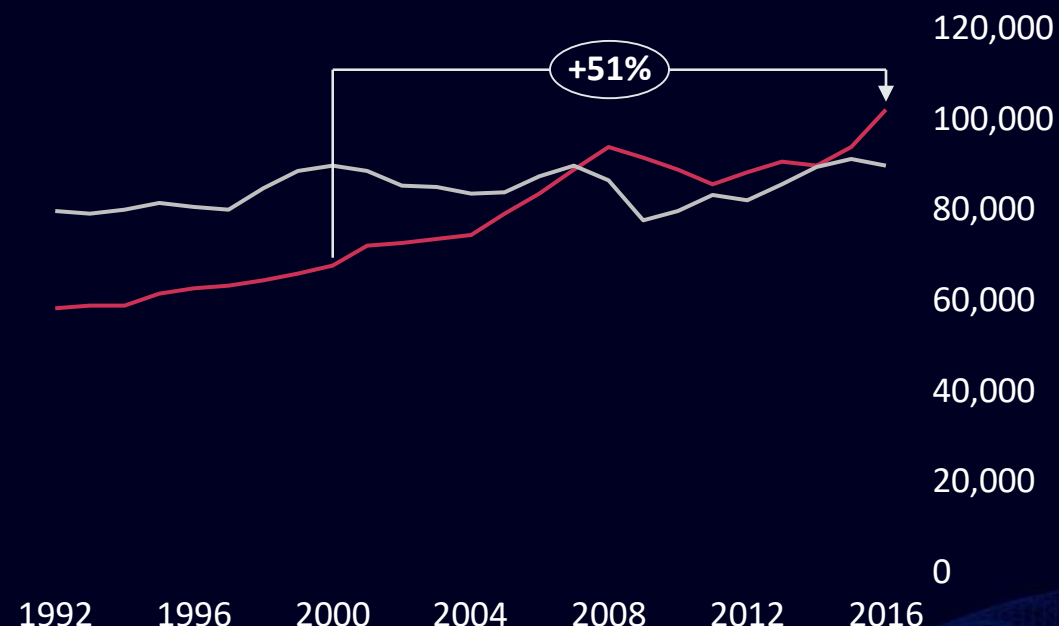
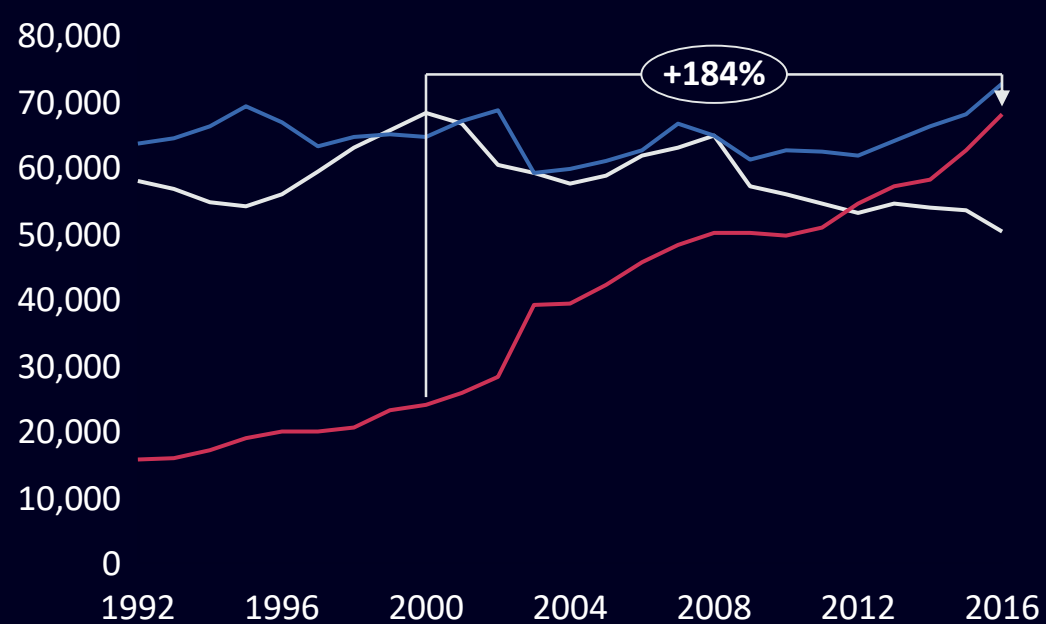

4

Fjármálaráð telur skattaívilnanir til ferðapjónustu hamlu fjölgun sérhæfðra starfa

Fjöldi einstaklinga á vinnumarkaði eftir menntunarstigi
1992-2016

Fjöldi starfa eftir tegund¹
1992-2016

— Grunnmenntun

— Háskólamenntun

— Störf fyrir háskólamenntaða

— Önnur störf

— Starfs- og framhaldsmenntun

¹ Störf fyrir háskólamenntaða: Sérfræðingar, skrifstofufólk, stjórnendur og embættismenn
Önnur störf: Þjónustu- og verslunarfólk, bændur og fiskimenn, iðnaðarmenn, véla- og vélgæslufólk, ósérhæft starfsfólk

Heimild: Hagstofa Íslands; Viðskiptaráð Íslands

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

4

Ríkisstjórnin hefur boðað álagningu komugjalda til að fjármagna vernd viðkvæmra svæða

Komugjald ætti að vera umhverfisgjald

© 23.12.2017 - 20:05 Innlent · ferðamenn · Náttúra · Náttúruvernd · Stjórnmál · Vestfirðir

“Áform um hækkun virðisaukaskatts á ferðaþjónustu verða lögð til hliðar en aðrar leiðir til gjaldtöku kannaðar í samráði við greinina, *m.a. möguleikar á álagningu komu- eða brottfarargjalds.*”

Úr stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar

4

Komugjöld munu ekki draga úr átroðningi á ferðamannastöðum

Gætu þurft að loka ferðamannastöðum

Nauðsynlegt að bæta innviði og taka upp gjaldtöku.

Sólrún Lilja Regnarsdóttir solrun@div.is

06:00 · 14. maí 2015

„Náttúran tekur ekki endalaust við áganginum. Um 80 prósent ferðamanna sem koma til landsins nefna náttúruna ástæðuna fyrir Íslandsförinni,“ segir Guðmundur Ingi Guðbrandsson, framkvæmdastjóri Landverndar.

Nokkrir af helstu ferðamannastöðum og náttúruperlum Íslands eru farin að láta á

Ferðamannastaðir liggja undir skemmdum

29.07.2013 · 18:13 | Flokkar Deila Bein slóð

„Hálendið getur ekki tekið á móti fleiri ferðamönnum“

Jóhann K. Jóhannsson skrifar · 12. júlí 2016 19:50

Láttu þetta 0

FRÉTTIR 22.06.2017 16:59

Vinsælir ferðamannastaðir í niðurníðslu

19.10.2017 · 13:47 | Innlent · Ferðabjónusta · Norðurland · Umhverfismál

f t g m

Landeigendur Reykjahlíðar í Mývatssveit vildu loka þremur ferðamannastöðum þar í sumar því staðirnir lægju undir skemmdum. Umhverfisstofnun mat það svo að skyndilokunar væri ekki þörf.

ÁGÚST ÓLAFSSON
Fréttastofa RÚV
Senda skilaboð

Skógafoss í hættu vegna ágangs ferðamanna

Sunna Kristín Hilmarisdóttir skrifar · 22. júní 2017 09:53

Láttu þetta 45

Reykjanesfólkvangur á rauðum lista og svæði í hættu

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&P endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

5

Afnám R&B þaks laðar að alþjóðleg fyrirtæki

R&B endurgreiðslur í þeim OECD-ríkjum sem beita endurgreiðsluaðferð¹

Ríki	Ríki	Endurgreiðsla % af R&B-kostnaði	Þak Milljónir USD	Endurgreiðsla Dæmi f/ 10m USD ²
	Ástralía	45% ³	70,0	3,2
	Frakkland	30%	108,0	3,0
	Bretland	33% ³	Ekkert þak	2,6
	Írland	25%	Ekkert þak	2,5
	Kanada	35% ^{3,4}	Ekkert þak	1,5
	Austurríki	12%	Ekkert þak	1,2
	Ísland	20%	2,7	0,5
	Belgía	5%	Ekkert þak	0,5
	Noregur	20%	1,7	0,3
	Danmörk	22%	0,9	0,2

1) Önnur OECD ríki beita flest kostnaðarmargfeldis-aðferð, en þá má gjaldfæra R&B-kostnað margfalt til að draga úr tekjuskattgreiðslum. 2) Til samanburðar var R&B-kostnaður Össuvarar 18m USD árið 2015 og Marels 50m EUR árið 2014. 3) Greiða þarf skatt af endurgreiðslunni. 4) Hlutfallið lækkar í 15% eftir 2,11m USD

Heimildir: OECD; greining Viðskiptaráðs Íslands

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

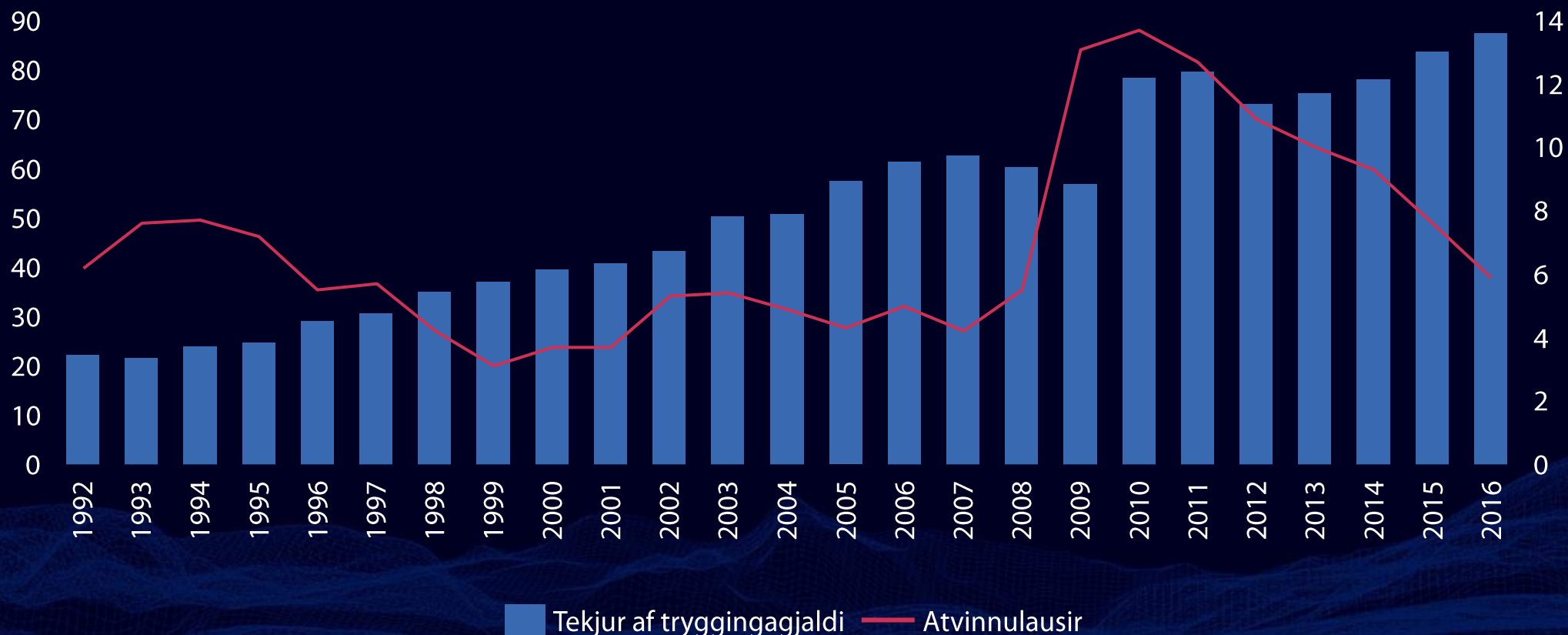

6

Hátt tryggingagjald dregur úr hvata fyrirtækja til að ráða nýtt starfsfólk og hækka laun

Tekjur ríkissjóðs vegna tryggingagjalds, ma. króna (v. ás)

Fjöldi atvinnulausra, þús. (h. ás)

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

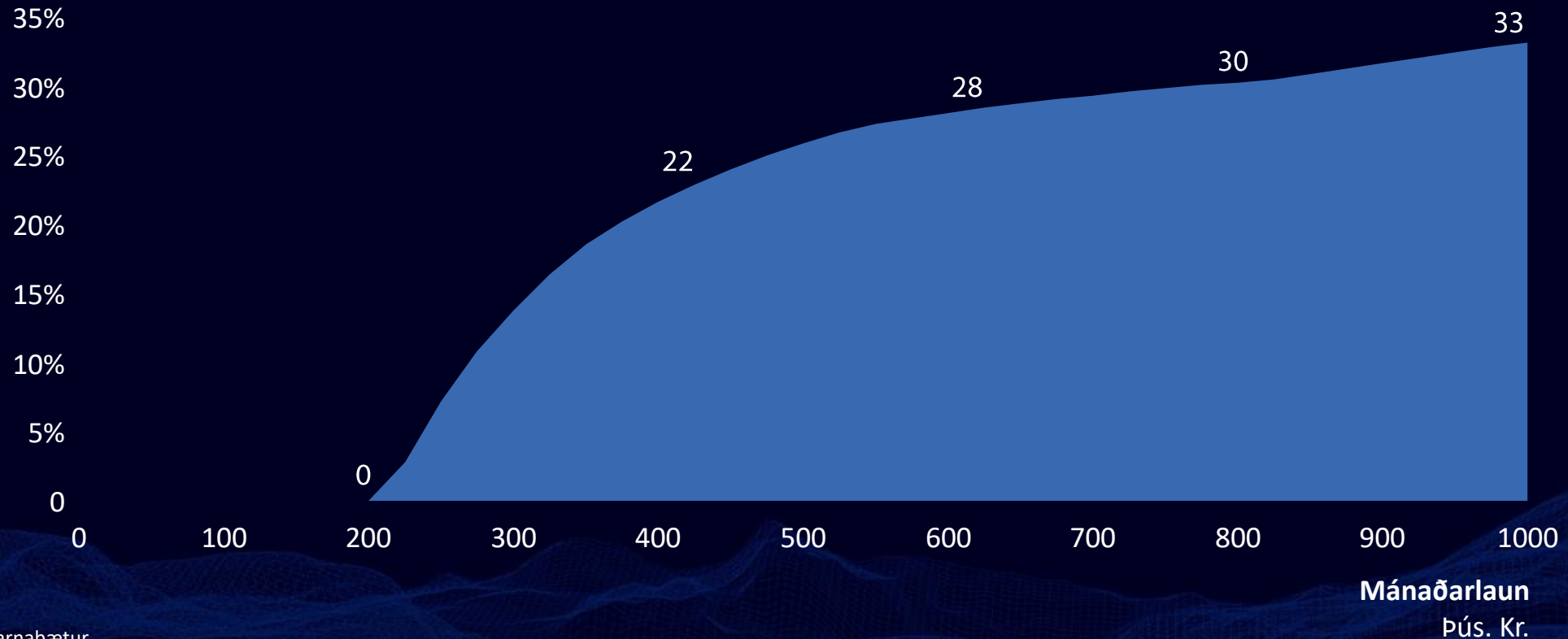
9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

7 Stigvaxandi skattbyrði hefur slæm áhrif á hvata til vinnu

Eiginlegt skatthlutfall af tekjum (%)¹

Inniheldur barnabætur
Miðað er við hjón í sambúð með tvö börn, eitt yngra en sjö ára

Heimildir: Ríkisskattstjóri, Viðskiptaráð Íslands

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

Hvaða aðgerðir hefur ríkisstjórnin boðað í skattamálum?

1 Hækkun kolefnis-, tóbaks-, og áfengisgjalda

2 Hækkun fjármagnstekjuskatts

3 Fjölgun undanþága virðisaukaskatts

4 Komugjöld

5 Afnám þaks á R&D endurgreiðslur

6 Lækkun tryggingagjalds

7 Lækkun tekjuskatts

8 Sykurskattur

9 Breyting veiðigjalda

10 Aukin útgjöld

10

Auka þarf aðhald á toppi hagsveiflunnar – skuldir í dag eru skattar á morgun

Heildarútgjöld ríkissjóðs á mann¹
Milljónir króna á verðlagi 2017

¹Leiðrétt hefur verið fyrir óreglulegum liðum: kostnaði í tengslum við fjármálakreppuna (greiðslur til Seðlabankans, Íbúðalánasjóðs, SpKef og kostnaður v/ ríkisábyrgðar á skuldum Landsbankans og Leiðréttingar) sem og eingreiðslur í tengslum við lífeyrisskuldbindingar 2015 og 2016

Heimildir: Hagstofa, Fjármálaráðuneytið, Viðskiptaráð Íslands

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Efnisyfirlit

- Staða íslensks skattkerfis
- Áhrif skattbreytinga á hegðun
- Fyrirhugaðar skattbreytingar
- **Tékklisti stjórnvalda**

Hvað eiga stjórnvöld að hafa í huga við breytingar á skattkerfinu?

1. Hringla ekki í skattkerfinu að óþörfu
2. Huga að samkeppnishæfni
3. Huga að hvötum sem skattkerfið skapar

Hvað á ríkisstjórnin að gera í skattamálum?

1. Lækka skatta
2. Einfalda skattkerfið
3. Afnema óheppilega hvata
4. Halda aftur af útgjaldaaukningu

Takk fyrir

